

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3650

av **Désirée Pethrus m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

---

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering.....	4
Nyanlända invandrares etablering.....	4
Ankomsten till Sverige.....	7
Asylprogram.....	7
Eget boende (EBO).....	7
Hälsundersökningar.....	8
Arbete och sysselsättning under asylansökningstiden.....	9
Efter asylbeskedet.....	10
Etableringsuppdraget.....	10
Etableringsersättning.....	11
Hemutrustningslån.....	11
Bostadsbristen för asylsökande och nyanlända.....	12
Möjligheten till ”hem-bo”.....	12
Ensamkommande.....	13
Utbyggt regionalt yrkesvux.....	14
Validering av akademiska kunskaper.....	15
Diskriminering.....	15
Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	17
Forced Marriage Units.....	19
Könsstympning.....	20
Övriga budgetpåverkande anslag.....	20

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett asylprogram för asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för asylprogrammet erbjuda sfi-studier redan under asylansökningstiden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för asylprogrammet erbjuda sysselsättning för asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för asylprogrammet erbjuda samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlända ska kunna arbeta utan avräkning mot dagersättningen upp till en inkomst om 3 000 kronor brutto i månaden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asylsökandes trångboddhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sammanställa och följa upp genomförda hälsoundersökningars effekter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkora etableringsersättningen med deltagande i etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja integrationen för kvinnor genom att erbjuda barnomsorg i samband med sfi-undervisning under etableringsprogrammet såväl som under asylprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av de sänkta maxbeloppen för hemutrustningslån och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra till alternativa boenden i det befintliga bostadsbeståndet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbilda och rekrytera fler familjehem med beredskap att ta hand om ensamkommande barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka platserna inom regionalt yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning bland de utpekade fokusområden som är föremål för förebyggande och motverkande insatser i

- nationella handlingsplanen mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Migrationsverket att rikta särskild uppmärksamhet på utsatta grupper på asylboenden, såsom kvinnor och konvertiter, och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder i syfte att motverka förtryck i hederns namn och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och permanenta den uppbyggda verksamheten mot hedersförtryck på Länsstyrelsen i Östergötlands län och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla verksamheten Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla samordningen för att motverka prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål på Länsstyrelsen i Stockholms län och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avbryta inrättandet av den nya jämställdhetsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en delegation för jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ”Forced Marriage Unit” enligt brittisk modell bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av mer kunskap om könsstympling inom rättsväsende, skola och sociala myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa hälsointyg till skydd mot könsstympling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Motionen innehåller Kristdemokraternas politik för utgiftsområde 13 och innefattar politiska förslag rörande nyanlända invandrades etablering, diskriminering och jämställdhet. Kristdemokraternas jämställdhetspolitik har dock huvudsakligen förlagts till partimotionen Jämställdhet.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1	Etableringsåtgärder	238 430	-39 000
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	19 265 374	
1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	5 179 320	-751 000
1:4	Hemutrustningslån	202 863	
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	123 786	-11 000
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	72 919	-15 000
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	334 039	-2 300
3:2	Jämställdhetsmyndigheten	80 315	-80 000
3:3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163	-28 000
4:1	Åtgärder mot segregation	56 000	
4:2	Delegationen mot segregation	19 000	-19 000
<i>Nya anslag</i>			
	Jämställdhetsdelegation		+13 000
Summa		25 600 209	-932 300

Tabell 2 Avvikelser gentemot regeringen

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen (KD)		
		2018	2019	2020
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering				
1:1	Etableringsåtgärder	-39	-39	-38
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande			
1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	-751	-768	-985
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	-11	-11	-12
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	-15	-15	-15
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	-2	-2	-2
3:2	Jämställdhetsmyndigheten	-80	-82	-78
3:3	Bidrag för kvinnors organisering	-28	-28	-28
4:2	Delegationen mot segregation	-19	-22	-23
<i>Nya anslag</i>				
	Jämställdhetsdelegation	+13	+13	+13
Summa		-932	-954	-1 168

Nyanlända invandrades etablering

Kristdemokraternas utgångspunkt för integrationspolitiken är att ge människor förutsättningar att kunna ta ansvar för sitt eget liv. De människor som kommer till vårt land som skyddssökande, arbetskraftsinvandrare eller av andra anledningar ska så snabbt det är möjligt ges verktyg att delta i samhällsgemenskapen. Staten ska medverka

till att underlätta och skapa förutsättningar, men inte ta över människors egen drivkraft eller ta kontroll över människors liv.

Det svenska språket är en nyckel för att komma in i det svenska samhället. Genom språket får alla kunskap om gemensamma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. En god svenskundervisning är därför avgörande för den enskilde och gynnar samhället i stort. De som söker asyl i Sverige hamnar i dag oftast i en lång period av väntan och passivitet. För en bättre integration krävs en snabbare väg in i samhället. Därför vill vi införa krav på deltagande i undervisning i svenska och samhällsinformation med fokus på lagar och värderingar från dag ett, kombinerat med ett krav om att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Det offentliga ska sträva efter goda levnadsvillkor för invånarna samt skapa lika möjligheter för utveckling och förverkligande av livsprojekt. Integrationspolitiken ska präglas av ett medborgarperspektiv. Människor ska ges frihet att i möjligaste mån bygga sin framtid efter eget behov. Detta syftar till att stärka identiteten och gynna integrationsprocessen.

Kristdemokraterna värnar en migrationspolitik vilken garanterar en ordnad, human och långsiktigt ansvarsfull integrations- och migrationspolitik som erbjuder en fristad för människor på flykt. Det är viktigt att Sverige, idag och i framtiden, ger skydd till de som flyr undan förföljelse, krig och förtryck. Samtidigt måste en human migrationspolitik kombineras med en effektiv och välfungerande integrationspolitik.

Sverige behöver på ett bättre sätt än idag ta sig an de utmaningar som flyktingmottagandet för med sig. De senaste åren har många människor sökt skydd i Sverige. Från en situation med cirka 20 000 till 30 000 personer per år (2001–2012) till 80 000 under 2014 och 162 000 personer under 2015. Ett antal åtgärder – med EU:s omtalade avtal med Turkiet, inre gränskontroller vid flera gränspassager inom EU, Sveriges tidigare id-kontroller och den nu gällande tillfälliga lagen – som de mest framträdande, har drastiskt minskat antalet asylsökande i Sverige.

Fram till utgången av september har 19 222 personer sökt asyl i Sverige vilket ligger inom ramen för prognosen att mellan 20 000 och 32 000 förväntas söka asyl i Sverige under året. För år 2018 finns ett beredskapsscenario om 60 000 asylsökande och ett planeringsantagande för 27 000 asylsökande. Till detta bör också läggas prognosen för anknytningsärenden som fram till år 2021 beräknas till ca 300 000 personer.¹ Varje människa som bosätter sig i Sverige är en tillgång som representerar möjligheter och mervärden för sin omgivning. Men om inte dagens utveckling, där utrikes födda utgör den i särklass största gruppen bland arbetslösa, bryts riskerar Sverige att befästa ett utanförskap som drar isär landet. Integration handlar om att ta vara på det humankapital som idag söker sig till Sverige. Utmaningen i detta ska inte förringas och måste betecknas som historisk. Av de personer som befinner sig i etableringsprogrammet i arbetsför ålder saknar 49 procent motsvarande gymnasiekompetens och 34 procent har en utbildningsbakgrund som inte når upp till motsvarande grundskolenivå. Sverige har dåliga resultat att luta sig mot när det gäller att skapa förutsättningar för nyanlända att komma i arbete. Efter åtta år i Sverige är 25 procent av flyktingar och flyktinganhöriga helårsanställda eller företagare, enligt riksdagens utredningstjänst. Efter 15 år i Sverige är andelen 34 procent. Sverige har den lägsta andelen lågkvalificerade jobb inom EU.

---

¹ Migrationsverkets prognos 2017-07-26 (P4-17).

<https://www.migrationsverket.se/download/18.4100dc0b159d67dc614cdb1/1501062920049/Migrationsverkets+prognos+juli+2017+P4-17.pdf>.

Det som idag framstår som en utmaning i form av bristfällig tillgång till bostäder och höga trösklar till arbetsmarknaden är samtidigt en nödvändighet om vi utifrån vår nuvarande demografiska befolkningsstruktur vill säkra försörjningsbördan när allt färre ska försörja allt fler. Att vi under dessa förhållanden har en så bristfällig framgång i att bereda möjligheter för nyanlända att komma i arbete manar emellertid till eftertanke i avseende på den stora omfattningen av de reformer som krävs.

Trots de stora utmaningar vi nu ser levererar regeringen få svar. Sverige behöver en politik för fler jobb, fler bostäder och bättre skola. Regeringens politik verkar dock i motsatt riktning. Den företagarfientliga politik som regeringen driver riskerar snarast att minska antalet jobb tillfällen för de nyanlända. Och inom arbetsmarknadspolitiken finns mycket övrigt att önska, då regeringen förlitar sig på en gammaldags struktur kring arbetsmarknadsåtgärder i offentlig sektor, såsom statliga beredskapsjobb och extratjänster. Dessutom ser inte regeringen behovet av att reformera och förnya Arbetsförmedlingen. Här behövs en ökad flexibilitet och utmaningarna är många för att få denna myndighet att fungera i en modern tid. De som drabbas hårdast av den nuvarande situationen är de nyanlända som riskerar att fastna i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap. En integrationspolitik som utgår från att göra människor bidragsberoende istället för att delta på arbetsmarknaden fungerar inte och undergräver migrationspolitikens legitimitet.

Av dessa skäl krävs nu politiska förslag som gör det möjligt för fler nyanlända att få ett arbete, som förbättrar situationen på bostadsmarknaden, som gör mottagandet bättre och som långsiktigt gör integrationspolitiken effektivare. Det behövs fler enkla jobb, vilket kan förverkligas genom de många och omfattande förslag som Kristdemokraterna presenterar i partiets motion för utgiftsområde 14 Arbetsliv. I synnerhet gäller detta det alliansgemensamma förslaget om inträdesjobb, där nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen kan kliva in på arbetsmarknaden till en lägre lön men med möjlighet att under en del av sin arbetstid lära sig jobbet på jobbet. Det behövs också en bostadspolitik som främjar tillkomsten av bostäder och tar hänsyn till de svaga ekonomiska förutsättningar de nyanlända har att ta sig in på bostadsmarknaden. De bostadspolitiska förslagen presenteras i Kristdemokraternas motion för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Aktivitetsnivån under asylprocessen behöver höjas och inkludera kvalificerad språkundervisning. Numera anvisas kommuner nyanlända och har att hantera uppgiften att finna bostäder åt ett bestämt antal människor varje år. Uppgiften är förenad med betydande svårigheter för kommunerna och de lösningar som används varierar. Vissa kommuner köper bostadsrätter medan andra bygger om äldreboenden eller ställer upp villavagnar på campingar.

Kristdemokraterna välkomnar det stora engagemang som finns i civilsamhället, bland olika organisationer, kyrkor och enskilda som gör ett fantastiskt arbete som flyktingguider, med familjekontakter för att ge stöd till nyanlända och mycket annat. De kan alla bidra till en snabbare etablering och integration genom språkträning, simundervisning, läxläsning etcetera. Utöver civilsamhällets insatser behövs dock ett samlat grepp där människor redan i asylansökningsfasen kan börja läsa svenska inom sfi och på ett strukturerat sätt ta del av samhällsorientering.

Ankomsten till Sverige

För närvarande befinner sig ett stort antal asylsökande (ca 40 000 i oktober 2017) på Migrationsverkets asylboenden. Den genomsnittliga väntan för de som fick sin asylansökan i september 2017 var ett år och fem månader. De som ännu inte fått sin ansökan prövad och de som precis kommit måste sannolikt utstå en lång tid av väntan. Tiden i asylboendet präglas idag av sysslöshet, passivitet, frustration och osäkerhet. Flera rapporter om tillbud, motsättningar och incidenter vittnar om boendemiljöer som i många fall är allt annat än önskvärda. Kristna, ateister, homosexuella och muslimska minoriteter är – vid sidan om kvinnor – några utsatta grupper som får utstå särskilda svårigheter på boenden. Det är en situation som måste förändras. Alla ska ha ett tryggt boende, också under asyltiden.

Idag ger Migrationsverket en gruppinformation till asylsökande efter att de anlänt till asylboendet. Asylprocessen går igenom, rättigheter och skyldigheter under tiden som asylsökande framläggs och praktiska detaljer kring möjligheter att arbeta klargörs. På grund av det stora antalet asylsökande som kom 2015 halkade gruppinformationen efter och alla nåddes inte av informationen.

Asylprogram

Asylsökande försätts idag i en lång väntan på handläggning av sin asylansökan med en lika lång tid av ovisshet och passivitet som följd. Människors inneboende drivkraft och hopp om att bygga en bättre framtid riskerar att avta ju längre tiden går.

Kristdemokraterna vill möta denna situation genom att tidigarelägga den utbildning (sfi och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds till asyltiden. Därför vill vi införa krav på att asylsökande erhåller och ska delta i 15 timmar språkutbildning och nio timmar samhällsorientering per vecka. En kraftigt kortad etableringstid är något som är bra för både den enskilde och samhället i stort. Kristdemokraterna anslår totalt 600 miljoner kronor för detta ändamål under 2018 och 1,2 miljarder kronor under vartdera året 2019–2020. På sikt överväger vinsterna i snabbare integration de extra kostnader som detta medför. En kraftigt kortad etableringstid är något som är bra för både den enskilda människan och samhället i stort. Till förmån för asylprogrammet säger Kristdemokraterna nej till regeringens satsning på Svenska från dag ett.

Utöver utbildningstiden ska asylsökande ha ett arbetskrav på sig om 16 timmar per vecka vid det egna asylboendet. Det innebär att den asylsökande förväntas bidra med till exempel lokalvård, matservering, trädgårdsarbete och vaktmästartjänster, alltså uppgifter som idag åligger asylboendenas personal. Den som inte deltar i utbildningen kan få sin dagersättning nedsatt.

Deltar den asylsökande inte i asylprogrammet görs ett avdrag på dagersättningen. En skillnad föreslås dock jämfört med nuvarande regelverk. Om den asylsökande får ett arbete reguljärt, det vill säga utanför asylprogrammet, ges ett fribelopp om 3 000 kronor som den enskilde kan tjäna per månad innan dagersättningen minskas.

Eget boende (EBO)

Möjligheten för asylsökande att välja eget boende istället för anläggningsboende har sedan 1994, då möjligheten infördes, för vissa personer bidragit till att försvåra integrationen. Ersättningen skiljer sig åt beroende på om den asylsökande väljer att bo i Migrationsverkets boende eller ordnar eget boende (EBO) där kostnader för bland annat

matinköp renderar en något högre ersättning i det senare fallet. Viljan att söka upp sina egna, där kanske släkt eller vänner kan erbjuda en trygghet i det nya landet, är högst förståelig. Under ordnade former främjar också EBO etableringen där sökandet efter arbetstillfällen och etablering främjas genom informella nätverk. Men eget boende har med villkoren på dagens bostadsmarknad i för stor utsträckning blivit inneboende. Konsekvensen är trångboddhet, frekventa flyttar och socialt utanförskap. Från kommuner som går under beteckningen ”EBO-kommuner” har under flera år utgått nödrop om hur belastningen på bostadsmarknad och välfärdstjänster ackumuleras när många söker sig till samma bostadsområde. EBO förvärrar en utveckling med lägenheter i utanförskapsområden där människor sover i skift för att få plats. Oseriösa aktörer utnyttjar situationen och handel med adresser förekommer. De integrationsfrämjande åtgärder i form av asylprogram som Kristdemokraterna vill införa försvåras dessutom för de som bor i EBO. Istället för integration accentueras det gamla landets traditioner och klanstyre med följden att parallellsamhällen byggs upp.

För att förhindra att asylsökande och nyanlända väljer trångbott eget boende vill Kristdemokraterna skärpa kraven på de som väljer EBO. Den som vill välja EBO ska kunna uppvisa ett trovärdigt och värdigt boende för Migrationsverket i den kommun den asylsökande vill bosätta sig i. Detta bör vara villkor för att kunna erhålla dagersättning. Kommuner och deras kommunala bostadsföretag bör sedan identifiera boenden där trångboddhetsnormer överskrids.

Under 2016 behandlade riksdagen den så kallade anvisningslagen vilken ålägger kommuner att ta emot nyanlända utifrån olika parametrar för värdigt boende. Dessa parametrar bör också vägleda för miniminormer i eget boende. Asylsökande i bostäder där normerna överskrids hänvisas till anläggningsboende under Migrationsverkets försorg.

Hälsoundersökningar

Alla som söker asyl i Sverige ska enligt lag erbjudas en kostnadsfri hälsoundersökning. I undersökningen ingår provtagningar samt hur hälsotillståndet kan vara påverkat av den undersöktes psykosociala situation eller av traumatiska upplevelser. Andelen som faktiskt genomgår hälsoundersökningar är emellertid otillfredsställande. I synnerhet under året 2015, då ett stort antal människor sökte sig till Sverige, kunde inte vårdcentraler prioritera hälsoundersökningarna före behovet av omedelbar vård. Särskilt angeläget är att snabbt upptäcka och påbörja behandling för exempelvis hepatit B och C, tuberkulos och hiv/aids vilka har större förekomst i flera av ursprungsländerna.

För att nå alla med hälsoundersökningar är det viktigt att informationen om vad dessa innebär når de som berörs. Den skriftliga kallelsen kan därför behöva kompletteras med muntlig information. Särskilt viktigt är att säkerställa att informationen når kvinnorna. De asylsökande måste känna sig trygga med att eventuella upptäckter av smittsamma sjukdomar inte kommer att påverka deras möjligheter att beviljas uppehållstillstånd. Tyvärr finns skäl att tro att några uteblir från undersökningarna på grund av sådan rädsla.

De uteblivna hälsoundersökningarna är problematiska för de personer som vid behov inte får adekvat vård och behandling, men det är även problematiskt ur ett smittskyddsperspektiv.

Folkhälsomyndigheten efterlyser mer tydlighet i kommunikationen. Vikten av undersökningen ska betonas och rätt språk ska användas. Det ska framgå var och när

undersökningen görs, att den inte kostar den asylsökande något, att tolk finns, att sekretess råder och att hälsoundersökningen görs oberoende i förhållande till asylprocessen.

Det är också angeläget att journalsystem digitaliseras och upprättas för individen och sedan kan följa denne. Nyanlända kan under sin första tid vistas i olika län på grund av flytt mellan asylanläggningar och städer. Hälsoinformation ska vara tillgänglig för berörd personal oavsett var en person är bosatt för tillfället.

Under 2016 har bättre förutsättningar och arbetsro gett möjlighet till utbildningsinsatser för den personal som möter asylsökande och nyanlända. Särskilt hälsoundersökningar till barn och barnfamiljer har prioriterats. Folkhälsomyndigheten genomför kompetenshöjande aktiviteter för att förbättra arbetet. Mobila team förekommer på flera platser i landet. Mobiliteten ger bättre förutsättningar att nå asylsökande vars boendeplatser sällan är permanenta utan skiftar under asylprocessen. Genom dessa insatser har mer än 80 000 hälsoundersökningar därmed kunnat genomföras. I de förslag på uppföljning och utvärdering som följer av Folkhälsomyndighetens rapport Stöd till genomförande av hälsoundersökningar (S2015/07981/FS) konstaterades dock att det i dagsläget saknas en nationellt täckande sammanställning av hälsoundersökningarnas effekter. Även Socialstyrelsen konstaterar att hälsoundersökningarnas utfall måste följas upp bättre i sin rapport Hälsa- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända – slutrapport 2016. I den mån olika hälsobehov upptäcks måste det sedan följas upp så att vårdbehövande vet hur de ska hantera sin diagnos.

Arbete och sysselsättning under asylansökningstiden

För den som deltar i asylprogrammet ingår ett krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande, att utföra någon form av praktik i föreningslivet eller att hjälpa till på det asylboende där man bor. Med sådan aktivitet bryts den passivitet som nu präglar tiden på asylboenden samtidigt som etableringen på arbetsmarknaden underlättas. För att kunna arbeta i Sverige som asylsökande krävs för det första ett undantag, kallat AT-UND, från skyldigheten att ha arbetstillstånd. Men för att anställa en asylsökande krävs också en anmälan från arbetsgivaren till Migrationsverket samt att den asylsökande ansöker om preliminär A-skatt via Skatteverket. Informationen om denna möjlighet är svårtillgänglig och finns bara på svenska och engelska.

Samordningsnummer tilldelas av Skattekontoret på begäran av en myndighet. För att få samordningsnummer måste man lämna in en kopia på sitt LMA-kort, pass eller id-kort samt ett undertecknat anställningsavtal. Den asylsökande har dock lämnat sitt pass eller id-kort till Migrationsverket i samband med sin asylansökan och har därför inte tillgång till detta. Det är därför ett moment 22 att försöka få formellt tillstånd att arbeta.

Om den asylsökande mot förmodan ändå skulle få AT-UND och ett arbete sänks dagersättningen lika mycket som den inkomst som tjänats in. Marginaleffekten är hundraprocentig. Kristdemokraterna föreslår därför att asylsökande ska kunna arbeta utan avräkning mot etableringsersättningen på upp till 3 000 kronor brutto per månad.

Att få lönen utbetald är också förenat med svårigheter för en asylsökande. En asylsökande kan inte öppna konto i en bank utan personnummer. Det kontantkort som erhållits av Migrationsverket är inte knutet till ett bankkonto. Att betala ut lön blir därmed svårt.

Under 2017 har Finansinspektionen utarbetat en vägledande praxis för bankerna där Migrationsverkets utfärdade LMA-kort i kombination med ett antal verifieringsåtgärder (såsom motringning och vidimerade kopior) legitimerar så att bankkonton kan öppnas. Bankernas användning av denna praxis har varierat och personer som hört från regeringen att de nu ska kunna öppna konto har mött negativa besked på bankkontor. I takt med att Finansinspektionens praxis etablerar sig bör asylsökande däremot slippa detta besked.

Efter asylbeskedet

Efter att uppehållstillstånd erhållits inleds etableringstiden. Den nyanlända ska kunna flytta från asylboendet, skriva sig i en kommun och komma in på arbetsmarknaden. En central aktör i denna fas är Arbetsförmedlingen. Andra viktiga faktorer under etableringstiden är de olika utbildningsvägar som är tillgängliga, exempelvis sfi och olika former av vuxenutbildningar. Det är därtill angeläget att bostadsmarknaden är tillgänglig för den som nu ska lämna det tidigare boendet.

Etableringsuppdraget

I december 2010 trädde lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare i kraft. Uppdraget var att fokusera på arbetslinjen för nyanlända. Etableringsuppdraget utförs av Arbetsförmedlingen och riktar sig till nyanlända som fått uppehållstillstånd. Syftet är att hjälpa människor in på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Deltagare i etableringsuppdraget som pågår i två år har rätt till etableringsersättning. Det går dock att konstatera att för de flesta leder etableringsinsatsen inte till jobb. Tre månader efter att etableringsplanen avslutats har bara fem procent lyckats få ett arbete utan stöd².

Inom gruppen nyanlända finns ett stort utbildningsbehov. Sveriges arbetsmarknad ställer höga utbildningskrav och avklarad gymnasieskola kan beskrivas som en grundförutsättning för ett ihållande arbetsmarknadsdeltagande. Trots att cirka en tredjedel av deltagarna i etableringsuppdraget under inledningen av 2017 saknade utbildning motsvarande nioårig grundskola är det få som går från etableringsuppdraget till reguljära studier. Av de som saknar nioårig grundskola befinner sig endast cirka två procent i reguljära studier 90 dagar efter avslutad etableringsplan.³

De allra flesta i etableringsprogrammet ägnar tiden åt svenska för invandrare (sfi). Tyvärr lider sfi av stora avhopp och av att i synnerhet kvinnor blir kvar som studerande under många år. Skolverket visade hösten 2016 hur 22 procent av alla sfi-elever avbryter sina studier. Det är angeläget att deltagande i insatser följs upp och att frånvaro utan giltiga skäl får konsekvenser i form av sänkt etableringsersättning. För att öka kvinnors deltagande i, och slutförande av, sfi-studier bör barnomsorg erbjudas i samband med sfi-studierna, både under etableringsprogrammet och asylprogrammet.

Arbetsgivarnas förtroende för Arbetsförmedlingen är i botten; enligt den årliga enkät som Svenskt Näringsliv gör med sina medlemsföretag använder endast 45 procent

² Ekonomifakta, <http://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2016/april/vad-handar-efter-etableringsuppdraget/>.

³ LO:s förslag om utbildningsjobb för stärkt etablering.

[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_utbildningsjobb_2017_pdf/\\$File/utbildningsjobb_2017.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_utbildningsjobb_2017_pdf/$File/utbildningsjobb_2017.pdf).

Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg. Vart femte företag uppger att det är mycket missnöjt med Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg. Etableringsuppdraget är viktigt, uppdraget måste följas upp och förbättras kontinuerligt. Idag har vi en arbetsförmedling som får motta mycket kritik. Det finns uppenbarligen behov av alternativa förmedlingar som med ökad flexibilitet och förmåga kan anpassa uppdraget efter personen.

Kristdemokraterna är överens med övriga allianspartier om att lägga ned Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form. De delar av Arbetsförmedlingens uppdrag som inte är myndighetsutövning bör läggas ut på andra aktörer. Kristdemokraternas linje är också att fler insatser kan utföras tidigare än under etableringsuppdraget.

Arbetsförmedlingen behöver avvecklas från sin nuvarande form, något vi utvecklar i motionen för utgiftsområde 14. Kristdemokraterna har länge hävdad detta behov och anser att den utredning som påbörjades av alliansregeringen i syfte att se över alternativa former för arbetsförmedlingsuppdraget snarast bör återupptas. Särskilt i syfte att få fram fler aktörer som kan möta behovet hos den stora grupp nyanlända som nu kommer till vårt land. Det är viktigt att fortsätta att ha arbetslinjen i fokus när det gäller etableringen av nyanlända. Regeringen måste lägga väsentligt större fokus på en näringslivspolitik som stödjer att nya arbeten kommer fram.

Etableringsersättning

Etableringsersättning betalas ut till personer som har en etableringsplan, vilken ska omfatta högst 24 månader. Under den tid som en nyanländ medverkar till upprättande av en etableringsplan är etableringsersättningen 231 kronor per dag, fem dagar i veckan. När etableringsplanen gäller och aktiviteter pågår motsvarande heltid uppgår ersättningen till 308 kronor per dag, fem dagar i veckan. Etableringsersättningen är inte skattepliktig. Den skall täcka personens verkliga kostnader för att undvika att kommunen behöver komplettera med ekonomiskt bistånd.

Kristdemokraterna föreslår att etableringsersättningen sänks med 35 kronor per dag, vilket skulle innebära en minskning med 15 procent vid upprättande av etableringsplan och med elva procent vid deltagande i etableringsplan. Bostadsersättningen och etableringstillägget lämnas dock oförändrade.

Kristdemokraterna vill i likhet med regeringen betona den utbildningsplikt som bör föreligga för nyanlända. ”Den som kan jobba, ska jobba” är ett nödvändigt uttryck för individens ansvar att inom ramen för etableringsinsatser erhålla de kunskaper som krävs för att kunna matchas mot arbete. Kraven på individen tydliggörs således med att den som är inskriven i etableringsprogrammet omfattas av ett åtgärdssystem på samma sätt som andra arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Sfi och samhällsorientering behövs och bör sedan följas av insatser som hjälper den nyanlände att förankra sig på arbetsmarknaden. För att säkerställa den nyanländes deltagande i de insatser som anvisats bör det åtgärdssystem där varning följs av indragen ersättning appliceras.

En minskning av etableringsersättningen med 35 kronor per dag minskar kostnaderna för etableringsersättningen med 500 miljoner kronor år 2018 och 300 miljoner kronor per år 2019–2020.

Hemutrustningslån

Hemutrustningslånet är ett erbjudande för nyanlända och kan användas för att köpa möbler och exempelvis husgeråd. Lånet är amorteringsfritt i två år men löper med ränta

från första utbetalningsdagen. Räntan är avdragsgill i deklarationen. Efter de två åren ska lånet börja betalas tillbaka.

Om CSN trots påminnelser och krav inte får in någon betalning från en låntagare, kan lånet sägas upp till omedelbar betalning. Det innebär att låntagaren måste betala hela skulden på en gång. Om inte CSN kan nå någon överenskommelse med låntagaren, lämnar denna myndighet ärendet över till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Erfarenheten är att allt fler söker lånet, i takt med det stora antalet nyanlända som får kommunplacering och bostad. I mars 2017 sänktes maxbeloppet för ett enpersonshushåll från 15 000 kronor till 10 000 kr samt från 20 000 kronor till 15 000 kronor för hushåll bestående av två vuxna. Beroende på hur många barn hushållet har, finns möjlighet att låna upp till maxbeloppet 35 000 kronor för en familj med fem barn.

Vid årsskiftet 2016/17 hade staten utestående fordringar motsvarande 1,5 miljarder kronor fördelade på 66 300 olika lån till totalt 86 300 låntagare. Under 2016 efterskänktes lånen för 1 830 personer. Under 2016 överskreds de beräknade utgifterna för hemutrustningslån med 11 miljoner kronor mot anvisat anslag i budgetpropositionen.

Problemet med hemutrustningslånet är att arbetsmarknadsetableringen för de flesta inte sker på två år utan dröjer betydligt längre. Följden märks i form av tusentals ärenden hos kronofogden. Låntagare uppger att de vid lånetecknandet inte förstod vad de gav sig in på. CSN har med uppsökande verksamhet kunnat reducera skulderna till kronofogden, men likväl innebär hemutrustningslånen för många en skuldfälla. Regeringen identifierade i budgetpropositionen 2017 ett behov av att se över kostnaderna för hemutrustningslån och meddelade då att den avsåg att se över regelverket. Följaktligen sänktes maxbeloppet för enpersonshushåll och tvåpersonshushåll. Kristdemokraterna anser att effekterna av sänkningen bör utvärderas under året med avseende på om det främjat andelen lån som betalas innan de förfaller.

Bostadsbristen för asylsökande och nyanlända

När antalet asylsökande och nyanlända ökar kraftigt på kort tid uppstår en akut bostadsbrist. Bostadsbristen drabbar enskilda, både de som väljer eget boende och de som bor i anvisat boende.

Förutsättningarna för Migrationsverket att själva äga och driva boenden för asylsökande bör förbättras. Om Migrationsverket driver asylboenden i egen regi underlättas möjligheten till dialog och förberedelser mellan kommun och Migrationsverket till skillnad från dagens process där processen vid upphandlingsförfarandet innebär att kommuner ställs inför fullbordat faktum, ibland så sent som i direkt anslutning till när boendet ska tas i bruk. När omständliga upphandlingar undviks kan boenden i egen regi dessutom innebära större kostnadseffektivitet. Under det gångna året har ett flertal upphandlingar lett till rättsliga tvister. Genom att även ha drift i egen regi stärker Migrationsverket sin upphandlingskompetens genom att i högre grad själv veta vad som krävs för att driva ett boende. Det gör också myndigheten mer förmögen att själv kunna hantera tider av hög migration.

Möjligheten till ”hem-bo”

Utifrån det intresse som också finns hos enskilda att bereda rum i sina hem bör också möjligheten för nyanlända att anvisas till sådana placeringar utvecklas. Familjer bör

beredas gemensamma placeringar. Den som är ”värd” skulle kunna ersättas med en viss summa per upplåten kvadratmeter alternativt att den boende behåller dagersättning i hushåll där denne självständigt sköter sin matlagning etcetera. Kommunerna bör också, med uppdaterade och tillåtande detaljplaner, väsentligen kunna förbättra möjligheterna till utveckling av fastigheter, så att bostadsbeståndet kan användas bättre för andrahandsuthyrning. Erfarenheter från olika kommuner visar hur samarbete med ideella föreningar, aktiv marknadsföring, småhusproduktion, ombyggnad av lokaler eller uppförande av attefallshus utgör exempel på hur anvisningstal kan mötas så att människor kan börja sin tid i Sverige i ett hem. När en kommun är tydlig med sin intention, och tillåtande med att ge tillstånd till avstyckning av en fastighet, främjas förutsättningarna för hembo, vilket kan underlätta placeringen av anvisade nyanlända.

Ensamkommande

Under de senaste åren har många ensamkommande barn och unga kommit till Sverige. När barn anländer ensamma ställer det stora krav på mottagandet. Det offentliga måste därför på ett särskilt sätt säkerställa att mottagandet av ensamkommande barn och unga sker på bästa sätt. Kommunerna har ansvar för mottagandet av ensamkommande barn och ansvaret gäller både under tiden som asylsökande såväl som när vederbörande fått uppehållstillstånd. En statlig ersättning utgår för omkostnader som skola, vård och boende. Ensamkommande barn har rätt till en god man. Att döma av rådande prognoser beräknas cirka 45 000 ensamkommande barn och unga omfattas av systemet för kommunala schablonersättningar under nästa år. Maxersättningarna till kommunerna har sänkts från tidigare 1 900 kronor per dygn och person till 1 350 kronor per dygn och person. För 18–20-åringar sänktes ersättningen samtidigt till 750 kronor. Dessa förändringar syftar till att förmå kommunerna att välja mer kostnadseffektiva placeringar än tidigare.

Ensamkommande barn har tidigare placerats i så kallade HVB-hem (hem för vård eller boende). För några har inte detta varit adekvata boendeformer. Inriktningen för ett HVB-hem är vanligen en målgrupp med någon form av behov inom socialtjänstens ansvarsområden såsom missbruks- eller beteendeproblematik. Ett HVB-hem är en bra boendeform för vissa barn, generellt gäller dock att fler ensamkommande barn och ungdomar i första hand bör placeras i familjehem eller den nya boendeformen stödboende. Oavsett vilken boendeform som väljs är det angeläget att det är utifrån vad som är bäst för den enskilde som beslutet tas. Flera signaler finns på att det idag inte alltid är så utan att det är den enskilda kommunens tillgång eller ersättningsfrågor som avgör.

Eftersom antalet familjehem är begränsat förordar Kristdemokraterna att fler familjehem med beredskap att ta hand om flyktingbarn rekryteras och utbildas.

Om det råder oklarhet om en ensamkommande asylsökande är under 18 år eller inte ska Migrationsverket så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om åldern. Innan ett tillfälligt beslut fattas ska den asylsökande ges tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Det är angeläget att dessa genomförs så tidigt som möjligt i asylprocessen för att i så stor utsträckning som möjligt undvika att vuxna asylsökande placeras tillsammans med ensamkommande barn men också för att tillförsäkra att de resurser som ska gå till barn inte används till vuxna.

Något exakt svar om kronologisk ålder går inte att få med någon tillgänglig medicinsk eller annan metod. Att de medicinska metoder som används ger ett så tydligt

underlag som möjligt är viktigt men det behöver även kompletteras med att Migrationsverket ska inhämta uppgifter från socialtjänsten och andra personer som har träffat barnet innan verket fattar ett tillfälligt beslut om ålder.

Sedan våren 2017 tillämpas en ny metod för medicinsk åldersbedömning. Migrationsverket hade fram till den sista augusti begärt bedömning enligt denna metod för 7 898 personer för vilka myndigheten bedömt att den uppgivna åldern var felaktig. Rättsmedicinalverket hade genomfört bedömning för 4 107 av dessa. För 3 415 av dessa är bedömningen att undersökningen talar för att personen är över 18 år, i 44 ärenden bedöms att undersökningen möjligen talar för att personen är över 18 år. I 621 ärenden bedöms att undersökningen talar för att den undersökta är under 18 år. I 27 ärenden har någon bedömning inte kunnat göras. Det innebär att för 15 procent av de personer som Migrationsverket bedömt vara över 18 år så talar den medicinska åldersbedömningen för att så inte är fallet. Även om det finns brister även i den nu använda metoden är det ur rättssäkerhetssynpunkt bättre att använda metoden än att avstå. Tolkningen av resultaten måste dock användas med försiktighet och med beaktande av annan information som kan klargöra personens ålder.

Utbyggt regionalt yrkesvux

Som en följd av den migrationspolitiska överenskommelsen mellan Kristdemokraterna, de övriga allianspartierna och regeringen ersattes vid årsskiftet yrkesvux och lärlingsvux med en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, kallad regionalt yrkesvux. Den nya modellen syftar till att i större utsträckning möta arbetsmarknadens behov av kompetens och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Regionalt yrkesvux är tänkt att kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner. Ett villkor för statsbidraget är att minst tre kommuner samverkar och ansöker gemensamt samt att utbudet och utbildningarnas sammansättning planeras efter samråd med företrädare för både arbetslivet och Arbetsförmedlingen. Ett villkor för statsbidraget är också att de samverkande kommunerna sammantaget själva finansierar utbildning av minst samma omfattning som den utbildning som bidraget lämnas för.

Antalet platser inom regionalt yrkesvux är i år cirka 25 360. I och med budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen att modellen byggs ut till att omfatta totalt 31 500 platser år 2018 och 34 000 platser från år 2019 och framåt. Kristdemokraterna välkomnar denna utbyggnad. Efterfrågan på arbetskraft är idag stor samtidigt som vi vet att det finns betydande matchningsproblem på arbetsmarknaden, där de personer som idag saknar jobb i för liten utsträckning är kvalificerade för de lediga jobb som finns. De senaste åren har ett stort antal nyanlända personer tagit steget in i arbetskraften och fler är på väg in under kommande år. Många av dessa har bristande språkkunskaper och en lägre utbildningsbakgrund än den avslutade gymnasieutbildning som i princip är ett krav för att kunna komma in och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Givet de stora utmaningar som denna kombination innebär gör Kristdemokraterna bedömningen att ytterligare platser behövs inom regionalt yrkesvux, varför vi avsätter 300 miljoner kronor mer än regeringen för detta ändamål från år 2018 och framåt. Detta motsvarar minst 6 000 årsstudieplatser.

Många vittnar om att studier inom yrkesutbildning kombinerat med studier i svenska väsentligen ökar möjligheterna till jobb och etablering för nyanlända. Det bör därför vara en möjlighet för fler. År 2017 är 2 000 av platserna inom regionalt yrkesvux

reserverade för yrkesvux i kombination med svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk (SVA), medan cirka 550 av platserna är avsatta för lärlingsvux i kombination med sfi och SVA. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2018 att de avser att fortsätta reservera delar av platserna för regionalt yrkesvux för dessa elever. Kristdemokraterna välkomnar också detta initiativ, men menar samtidigt att kommunerna i ännu större utsträckning bör uppmuntras att erbjuda nyanlända sådana kombinerade utbildningar så tidigt som möjligt under etableringstiden. Av denna anledning väljer vi att, utöver de platser som regeringen reserverar till yrkesvux respektive lärlingsvux i kombination med sfi eller SVA, reservera ytterligare 6 000 studieplatser till dessa ändamål.

Validering av akademiska kunskaper

Om personer som kommer till Sverige från andra länder får sin kompetens validerad snabbt kan de också snabbare ta sig in i det svenska samhället. Yrkeskunskaper som under lång tid inte får praktiseras eller uppdateras riskerar att gå förlorade. Det är därför angeläget att kartläggningen av asylsökandes färdigheter kan inventeras redan under asylansökningstiden.

Validering behövs för den som kommit till Sverige och på grund av förlorade utbildningsdokument saknar möjlighet att styrka sina färdigheter eller där det är svårt för arbetsgivare att tolka vilka färdigheter de dokumenterade utbildningarna har resulterat i. Validering är också ett instrument för yrkesverksamma som vill byta spår och behöver få sin reella yrkeskompetens bedömd. Validering försvåras av att metoderna för att kartlägga och bedöma kompetens kräver kunskaper i svenska språket. Tolkning är till föga hjälp om inte tolken är väl bevandrad i det specifika yrkesspråk som ska valideras. Risken med höga förhoppningar och ivriga, kvantitativa ambitioner för hur många som ska valideras, är att kvaliteten på utförd validering är så låg att den i mötet med arbetsgivare inte håller måttet.

Valideringsdelegationen arbetar sedan 2015 utifrån dir 2015:120 för att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationen ska slutrapportera sitt uppdrag senast den 30 december 2019 men den presenterade ett delbetänkande under våren 2017 där prioriterade utvecklingsområden definierades.

Av detta delbetänkande framgår att samordningen av, och kvaliteten på, valideringen av akademiska kunskaper och arbetslivserfarenheter behöver förbättras och att det finns regionala variationer i kvaliteten.

Kristdemokraterna har länge efterlyst att validering formaliseras i ett rikstäckande system så att arbetet med att höja kvaliteten kan systematiseras. Att etablera en samsyn mellan berörda myndigheter mot ett nationellt sammanhängande valideringssystem inom utbildningsväsende och arbetsliv är nu en central del av Valideringsdelegationens uppdrag vilket vi därmed välkomnar.

Diskriminering

Ingen ska diskrimineras på grund av religion eller annan trosuppfattning, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet mot diskriminering omfattar verksamheten hos Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering. Arbetet mot diskriminering möjliggörs av åtgärder på nationell och regional såväl som lokal nivå.

Antalet hattbrott ökar. Kyrkor, moskéer och synagogor utsätts för attentat, och judar, kristna, muslimer och personer med annan religionstillhörighet utsätts för brott på grund av sin tro.

Det snabbast ökande hatbrottet har kristofobiska motiv. Under perioden 2010–2015 har antalet identifierade anmälningar med kristofobiska motiv ökat med 140 procent vilket motsvarar 390 anmälningar. Under samma period har hatbrotten mot muslimer ökat med 100 procent vilket motsvarar 590 anmälningar. De antisemitiska brotten uppgår till 280 anmälningar⁴, vilket är anmärkningsvärt utifrån en relativt liten befolkningsgrupp.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) rapporterar⁵ om hot mot konvertiter till kristendomen från tidigare muslimska trosfränder. Det är också en återkommande anledning till rapporter om utsatthet på asylboenden, där konvertiteter som flytt förföljelse på grund av sin nyfunna tro tvingas leva i rädsla på grund av trakasserier.

Regeringen presenterade i november 2016 en nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet. I den nationella planens övergripande mål ingår ett samlat, effektivt och strategiskt arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige. Planen utgår från en samordnings- och uppföljningsstruktur samt förebyggande och motverkande insatser inom olika utpekade fokusområden. I planen utpekade verksamheter som arbetar specifikt mot afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi, rasism mot samer, homofobi och transfobi som mottagare av kraftig fördelning av medel. Vi menar att man i det sammanhanget bör lyfta behovet av att motverka hatbrott på religiös grund, inklusive också kristofobiska brott. De senaste åren har många asylsökande drabbats av hot och våld på grund av sin tro, särskilt de som konverterat från en tro till en annan.

Regeringen har också uppdragit till Migrationsverket att för asylprocessen trygga hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Detta utifrån att asylsökande hbtq-personer ska kunna få ett tryggt och likvärdigt bemötande. Kristdemokraterna vill också lyfta fram de boendeförhållanden som präglar asyltiden där ett flertal incidenter ägt rum på asylboenden.

Kristdemokratiska företrädare har inom ramen för riksdagsarbetet och i övrigt uppmärksammat regeringen på de utmaningar som föreligger för asylsökande hbtq-personer. Det är dock inte bara hbtq-personer som drabbats av våld och hot på asylboenden och som möter svårigheter att framlägga sina asylskäl. Bland utsatta personer märks också kristna, och i synnerhet kristna på flykt från muslimska länder där deras konvertering från islam utsatt dem för fara. Även kvinnor, i synnerhet ensamma kvinnor, har fått utstå hot, våld och begränsningar av sin frihet på sina boenden. Kristdemokraterna anser därför att uppdraget till Migrationsverket bör utökas för att värna och säkra även dessa gruppers trygghet och möjligheter på asylboenden.

Det är inte acceptabelt att människor flyr till Sverige från hot och våld på grund av sin tro, men sedan inte kan känna sig trygga här. Dessa hatbrott får inte planteras vidare in i samhället och skapa ökade motsättningar i vårt samhälle. Religionsfriheten måste vara en självklarhet och ständigt bevakas. Religionsdialog bör uppmuntras och tydliga

⁴ Hatbrott 2015. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott. Rapport 2016:15.
[Http://www.bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603eb65e3/1474958157817/2016_15_Hatbrott_2015.pdf](http://www.bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603eb65e3/1474958157817/2016_15_Hatbrott_2015.pdf).

⁵ Främlingsfientliga handlingar mot trossamfund. En kartläggning av religiösa gruppers och individers utsatthet i Sverige 2014. Nämnden för statligt stöd till trossamfund 2014.

markeringar måste göras mot alla former av hat på grund av religiös tillhörighet mot judar, muslimer, kristna eller andra trosuppfattningar. Sverige är ett pluralistiskt samhälle där människor äger rätten att göra egna val kring sin livsstil och livsåskådning. I detta ingår religionsfrihet. Regeringens utpekande av specifika rasistiska uttryck fångar inte in detta tillräckligt. Därför bör de utpekade fokusområdena regeringen pekat ut inkludera alla former av religiös förföljelse istället för att begränsa sig till islamofobi och antisemitism. Det är angeläget att regeringen tar situationen på allvar och återkommer med åtgärder på området.

Särskilda jämställdhetsåtgärder

Kristdemokraterna hävdar att grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika värde. Vi kan aldrig acceptera att nära sju procent av befolkningen utsatts för brott i en nära relation.⁶ I den nationella trygghetsundersökningen som görs av Brå årligen framkommer 2015 att av misshandelsbrotten figurerar en närstående i 37 procent av händelserna för kvinnor, medan motsvarande andel för män är tre procent. Samtidigt visar en studie vid Göteborgs universitet att relationsvåldet är ungefär lika vanligt oavsett om det är en man eller kvinna som är förövaren eller offret.⁷ Det som skiljer är vilken typ av våld som används, där kvinnor i regel utsätts för grövre våld. Kvinnor är också mer utsatta för kontrollerande beteende.

Kontroll är också ett kännetecknande karaktärsdrag för den växande hedersproblematiken. Enligt regeringens tidigare samordnare för våld i nära relationer, Carin Götblad, växer lågt räknat 100 000 ungdomar upp med hedersförtryck i dagens Sverige. Det mönster som framträder vid studier och enkäter genomförda av Stockholms universitet indikerar att nästan en kvarts miljon unga lever under hedersförtryck. Det antas att var tredje elev som är född utomlands och har två utlandsfödda föräldrar lever under hedersrelaterade normer med begränsningar i skolan, förbud mot relationer och uppstyrd giftermål.⁸

Vi kan aldrig acceptera att hänvisning till andra rättstraditioner tas till intäkt för att isolera och begränsa kvinnors och unga flickors självständighet och frihet.

Hedersrelaterat brott utgör grova kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot internationell lagstiftning (FN:s kvinnokonvention). Benägenheten att anmäla hedersbrott reduceras av att det för många drabbade utgör ett regelverk som präglat en hel uppväxt och därför inte definierats som brottsligt av offret. Familj och släktingar är förövare, och då kan det krävas en utomstående influens för att påvisa när kontrollen tar sig brottsliga former. Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken och mörkertalet är utbrett.

Alliansregeringen antog en nationell handlingsplan för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. I februari 2014 tillsattes en särskild utredare med uppdrag att föreslå en samlad nationell strategi för att nå det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (dir 2014:25). Strategin skulle utgöra grund för uppföljning och utvärdering av

⁶ Brå rapport 2014:8.

[Http://bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf](http://bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf).

⁷ Men's and women's exposure and perpetration of partner violence: an epidemiological study from Sweden. <http://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-12-945>.

⁸ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/knnm9/forskare-240-000-unga-i-sverige-kan-vara-drabbade>.

regeringens tidigare insatser på området. Alliansregeringen införde den 1 juli 2014 det nya brottet äktenskapstvång som stärkte skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. I juni 2015 presenterade utredaren Juno Blom "Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck" för statsrådet Åsa Regnér. Där beskrivs hur omfattande hedersproblematiken är i världen samt det ökade behovet av fokus på området hedersrelaterat våld och förtryck i samverkan mellan exempelvis olika myndigheter. I februari 2016 skärpte regeringen lagen ytterligare genom att kriminalisera stämpling till barnäktenskap; det ger brottsbekämpande myndigheter stärkta befogenheter att beivra barnäktenskap.

Enligt Brottsförebyggande rådet görs 300 anmälningar till polisen i sådana ärenden per år. I en kartläggning av nationella kompetensteamet framkommer att vart tionde mord i Sverige 2016 var hedersrelaterat, sett till kvinnomorden var en tredjedel hedersrelaterade.⁹

Brottstypen måste få påföljder som verkar avskräckande för den skyldige och som också för brottsoffret skulle innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk. Kristdemokraterna har länge efterlyst en lagstiftning som ger hedersrelaterade brott en egen brottsrubricering. Det skulle också främja möjligheten att straffa fler personer när fler varit inblandade. Hedersbrott särskiljer sig från andra brott på det sättet att många oftast är involverade i brottet, sanktionerar det och bidrar till att tysta ned brottsgärningen. Regeringen har uppdragit åt en utredning att utreda förutsättningarna för en särskild straffskärpningsgrund till hedersrelaterade brott. Utredningen, Starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (dir 2017:25), beräknas vara färdig i september 2018.

Länsstyrelsen Östergötland har sedan år 2005 ett övergripande ansvar för länsstyrelsernas regeringsuppdrag rörande hedersrelaterat våld och förtryck och bedriver förebyggande arbete på nationell nivå. År 2013 fick Länsstyrelsen Östergötland också i uppdrag från regeringen att utveckla kompetensteamet till ett nationellt kompetensteam. Det har bidragit till att kunskapsnivån i landet ökat och blivit mer likvärdig.

En stödtelefon inrättades också dit yrkesverksamma, ideellt verksamma och enskilda kan ringa för att få råd och vägledning i valet av akuta, förebyggande och uppföljande insatser. Från mars 2014, då den nationella stödtelefonen inrättades, till april 2016 inkom samtal om 616 ärenden som sammanlagt berör 863 utsatta personer. Samtalen handlar företrädesvis om flickor under 18 år och unga kvinnor som utsätts för olika typer av våld, kränkningar, begränsningar och kontroll.

I samband med att regeringen tillkännagav planerna på att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet aviserades också planer på att lägga ned länsstyrelsens arbete och börja från början på ny ort för den nya myndigheten. När beslut fattades i riksdagen angående en ny jämställdhetsmyndighet (betänkande 2016/17:AU5) fick Länsstyrelsen Östergötland en respit och verksamheten ska utvärderas år 2020. Det synes dock tydligt att regeringen fortsatt har för avsikt att i framtiden lägga ner verksamheten. För Kristdemokraterna är det istället angeläget att stärka den uppbyggda verksamheten Östergötland och permanenta den. Inrättandet av jämställdhetsmyndigheten sker på bekostnad av en rad fungerande verksamheter. Verksamheten på Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) i Uppsala drabbas men även samordningen som Länsstyrelsen i Stockholms län bedriver när det gäller arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål. Vidare vill regeringen flytta jämställdhetsintegreringen i

⁹ <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/932132?programid=4702>.

universitet och högskolor, ambassadören mot människohandel, jämställdhetsintegreringen i myndigheter och universitet och högskolor samt det arbete som bedrivs på Nationella sekretariatet för genusforskning till den nya myndigheten.

Flera tunga remissinstanser anförde skäl för att inte inrätta en jämställdhetsmyndighet, utan istället finna alternativa sätt att uppnå målet om bättre effektivitet och samordning.

Det finns ett behov av kontinuerlig uppföljning och analys, samordning och stöd på jämställdhetspolitikens område. Men Kristdemokraterna har dragit en annan slutsats än regeringen om hur detta ska gå till. För att bättre utvärdera jämställdhetspolitiska satsningar bör i stället andra myndigheter med kompetens inom jämställdhetsområdet användas. Statskontorets rapport En effektiv jämställdhetspolitik (2005:1) rekommenderar inrättandet av en delegation för jämställdhetsstudier som också ska ges uppdraget att initiera forskning om jämställdhet. Statskontoret rekommenderar att utvärderingsuppdrag förläggs på verksamhets-specifika utvärderingsmyndigheter som Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) eller Vårdanalys. Regeringen bör därför avbryta inrättandet av den nya jämställdhetsmyndigheten vilket då innebär att de verksamheter som regeringen vill lägga ner och återstarta i myndigheten kan kvarstå där de fungerar väl idag. Det innebär då att verksamheten på NCK och Stockholms länsstyrelse fortsätter som tidigare.

I likhet med Statskontorets förslag vill Kristdemokraterna inrätta en delegation för jämställdhet som ansvarar för att samordna insatserna. Delegationen ska då arbeta med jämställdhetsintegrering. Den administration för bidrag till kvinnors organisering som skötts från MUCF återförs dit. Det i sin tur leder till att anslaget Bidrag för kvinnors organisering inte, enligt regeringens planer, flyttas från utgiftsområde 17 till utgiftsområde 13 anslag 3:3 Bidrag för kvinnors organisering. Bidrag för kvinnors organisering kvarstår istället i utgiftsområde 17 anslag 13:6. Delegationen för jämställdhet inrättas som nytt anslag i utgiftsområde 13 anslag 3:4 och anslås 13 miljoner kronor per år 2018–2020.

Forced Marriage Units

I den slutrapport som presenterades av det nationella kompetensteamet i början av 2016 föreslås att verksamheten permanentas med hänvisning till att länder som Norge och Storbritannien har liknande verksamheter som är permanenta. Både den norska och den brittiska verksamheten beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden. Enligt uppgift har det norska teamet inte större möjlighet att agera utomlands än det svenska, men de har ett mer välutvecklat system för att hantera sådana ärenden, bland annat har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Länsstyrelsen Östergötlands erfarenhet är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas även vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonas från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, det vill säga före ett eventuellt bortförande.

I Storbritannien är det möjligt att utfärda ett dokument kallat ”Forced Marriage Protection Order” som gör rättsliga åtgärder möjliga mot en förälder som inte inom en

viss tid (ofta 48 timmar) återför barnet, alternativt kan påvisa var barnet finns. Det kan i sådana fall innebära häktning och i förlängningen fängelse i upp till sju år. Det gör det svårt för en familj att dölja att deras barn är bortförd genom att skylla på att barnet är på semester. Men framförallt har detta en stark preventiv effekt. Sedan 2008 har nästan 900 sådana dokument utfärdats.

För att uppnå en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning behöver det nationella kompetensteamet permanentas med befogenheter liknande det brittiska Forced Marriage Unit. Enligt de beräkningar som det nationella kompetensteamet gjort för en översiktlig årsbudget baserad på tio årsarbetskrafter från Länsstyrelsen Östergötland skulle kostnaden för en sådan verksamhet uppgå till drygt 14 miljoner kronor årligen. En sådan verksamhet skulle behöva operera från en myndighet direkt under polisen. Kristdemokraterna föreslår därför att en enhet enligt brittisk modell inrättas inom utgiftsområde 4 under Polismyndigheten anslag 1:1. Lämpligt kunde vara att förlägga enheten hos polisens Nationella operativa avdelning (Noa).

Könsstympning

Kvinnlig könsstympning är en livsfarlig sedvänja som ger flickor men för livet. Fler än två miljoner flickor i åldern 4–11 år könsstympas varje år världen över, enligt Unicef. Den grymma sedvänjan har praktiserats i mer än 2 000 år, före både kristendomens och islams utbredning, och det finns ingen religiös skrift som påbjuder detta.

Både förberedelse och underlåtenhet att avslöja könsstympning är straffbart i Sverige. Icke desto mindre sker det om och om igen i vårt land. Mer kunskap om brottet krävs inom rättsväsende, skola och sociala myndigheter. Nuvarande lag skärptes 1999 och för könsstympning anges ett straff på mellan två och fyra års fängelse, oavsett om ingreppet sker här i Sverige eller om det utförs utanför Sverige. Det är bra, men mer behöver göras i förebyggande syfte.

För att undvika att svenska flickor utsätts för könsstympning anser Kristdemokraterna att Sverige enligt fransk modell bör pröva att införa ett system med hälsointyg. Hälsointyget, eller skyddsbrevet om man så vill, ska kunna tas med till hemlandet vid resa, och ska tydligt visa att könsstympning är förbjudet enligt svensk lag.

Intyget ska också visa att föräldrarna har ansvaret för flickan och således kan dömas enligt svensk lag även om könsstympning sker i annat land än Sverige. Med vetskap om detta är slakten mindre benägen att trycka på för könsstympning om föräldrarna görs till brottslingar i Sverige. Intyget bör sedan kunna utfärdas av barnavårdscentralen för barn upp till sex års ålder och därefter av skolhälsovården.

Övriga budgetpåverkande anslag

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2018–2020. Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarsmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

Désirée Pethrus (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Aron Modig (KD)

Robert Halef (KD)

Penilla Gunther (KD)

Caroline Szyber (KD)

Larry Söder (KD)